

Inleiding

Pesten is een probleem dat in alle geledingen van de maatschappij voorkomt, dus ook op onze school. Het is een wezenlijk probleem dat wij onder ogen zien en serieus aanpakken. Het pestprotocol is voor ons als school een handelingsplan waarin we de stappen hebben geschreven die we gaan zetten in geval van pesten.

Doel

Alle kinderen van cbs De Koperwiek moeten zich vrij en veilig voelen zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Door wederzijds respect te tonen en elkaar te steunen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan. We doen dit door regels en afspraken zichtbaar te maken voor kinderen en volwassenen zodat we elkaar erop aan kunnen spreken als zich ongewenste situaties voordoen. Leerkrachten en de oudergeleding van de MR onderschrijven dit pestprotocol.

Voorwaarden

- Pesten moet als probleem gezien worden van alle direct betrokken partijen
 - leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep),
 - leerkrachten en de
 - ouders/verzorgers (hierna genoemd: ouders)
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna de regels worden vastgesteld.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met ouders) dat kunnen signaleren, duidelijk stelling nemen en adequaat optreden.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of niet het gewenste resultaat oplevert dan zal er overlegd worden over een andere aanpak, eventueel met hulp van externe instanties. Ook kan intern de contactpersonen vertrouwenszaken worden geraadpleegd. De namen staan vermeld in de schoolgids.

Preventief beleid

Cbs De Koperwiek hecht grote waarde aan een goed pedagogisch klimaat waarbij relatie, competentie en autonomie centraal staan. Vanuit de levensbeschouwelijke identiteit van de school noemen we tevens respect, vertrouwen, uitdaging en verantwoordelijkheid. We willen de kinderen leren dat ze rekening houden met de eigen belangen en met de belangen van de ander en dat ze tevens rekening houden met de waarden en normen die in de samenleving gelden.

Pesten of plagen?

Het verschil:

Iemand van zijn fiets aftrekken: dat kan plagen zijn, maar ook pesten. We noemen het plagen als de kinderen aan elkaar gewaagd zijn: de ene keer doet de één iets onaardigs, een volgende keer is het de ander. Het is een spelletje, misschien niet altijd leuk, maar nooit echt bedreigend. Bovendien duurt het nooit echt lang. Door elkaar te plagen **leer** je zelfs om met conflicten om te gaan. Het hoort bij het groot worden.

Pesten kan beginnen als een spelletje, als iets leuks om te doen. Het gepeste kind voelt zich direct of na verloop van tijd erg ongemakkelijk door het pesten en kan zich er niet tegen verweren.

Het lukt hem/haar niet (meer) om terug te plagen, een grapje te maken of onverschillig te blijven. De gepeste persoon wordt bang en/of verdrietig en voelt zich hulpeloos. Vaak

is er een groepje kinderen bij het pesten betrokken, ze lachen wanneer de pester iets gemeens doet maar durven zelf niets te doen.

Pesten is bedreigend en het gebeurt niet zomaar een keer, maar met grote regelmaat, soms een jaar of langer achter elkaar. Bij pesten wordt een slachtoffer uitgezocht om de baas over te spelen op een heel bedreigende en gemene manier. De pester misbruikt zijn macht.

Door de toename van het gebruik van computers en sociale media noemen we in dit verband ook het digitaal of online pesten.

Signalen van pesten kunnen zijn:

- een ander altijd aanspreken met een bijnaam, i.p.v. bij de eigen naam noemen
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een ander
- een ander voortdurend ergens de schuld van geven
- briefjes doorgeven met daarin opmerkingen over de ander
- een ander beledigen
- kwetsende opmerkingen maken over het uiterlijk en/of de kleding van een ander
- een ander buiten sluiten of negeren
- een ander buiten school opwachten, slaan of schoppen
- een ander volgen op weg naar huis
- bezittingen afpakken of stukmaken van een ander
- schelden of schreeuwen tegen een ander

Deze lijst is niet compleet; er worden altijd wel weer nieuwe manieren bedacht om elkaar te pesten. Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Mogelijke oorzaken van pesten:

- een problematische thuissituatie
- voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- voortdurend in een niet passende rol worden geplaatst
- voortdurend met elkaar in competitie gaan
- een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt
- pester is zelf (eerder) gepest

Minder directe signalen van het gepeste kind kunnen zijn:

- vaak alleen staan in de pauze of bij de pleinwacht gaan staan
- vaak alleen met jongere kinderen spelen
- haalt op school slechtere resultaten dan voorheen
- niet meer buiten willen spelen
- blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- niet meer naar school willen of aangeven zich ziek te voelen
- niet (meer) worden uitgenodigd door andere kinderen
- andere kinderen reageren negatief op een fout of een idee van het betreffende kind

Preventieve maatregelen om pestgedrag te voorkomen

1. Om de kinderen goed met elkaar te laten omgaan en om pesten te voorkomen staat het vakgebied sociaal emotionele ontwikkeling wekelijks een half uur op het rooster ingepland. We realiseren ons terdege dat de sociaal emotionele ontwikkeling een continu proces is en op allerlei momenten van de dag aan de orde kan komen.

Het programma van 'De Vreedzame School' schenkt aandacht aan sociale competentie en democratisch burgerschap. Het beschouwt de klas en de school als een leefgemeenschap, waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen en waarin kinderen leren om samen beslissingen te nemen en conflicten op te lossen.

De Vreedzame School streeft er naar om kinderen te leren:

- Op een positieve en zorgzame manier met elkaar om te gaan
- Op een democratische manier met elkaar beslissingen te nemen
- Constructieve conflicten op te lossen
- Verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar en voor de gemeenschap
- Open te staan voor verschillen tussen mensen.

Verdeeld over het schooljaar wordt er gewerkt met zes thema's: We horen bij elkaar/We lossen ruzies zelf op/ We hebben oor voor elkaar/We hebben hart voor elkaar/We dragen allemaal een steentje bij/We zijn allemaal anders. Welk thema aan de orde is, is te zien in de basisgroep en wordt vermeld in de nieuwsbrief.

2. SCOL (Sociale Competentie Observatie Lijst) is een digitaal leerlingvolgsysteem waarmee we de sociale competentie van leerlingen helder in beeld brengen en volgen. Twee keer per jaar worden de lijsten ingevuld (november en april) en zo nodig besproken met de ouders op de 10 minutengesprekken. De lijsten worden toegevoegd aan de portfolio.

3. In groep 1 en 2 wordt jaarlijks in november een Welbevindingslijst voor kleuters afgenomen. Vanaf groep 3 vullen de leerlingen (eventueel samen met de leerkracht) twee keer per jaar een Welbevindingslijst in. Tijdens de reflectiegesprekken tussen leerkracht en leerling kunnen opvallendheden besproken worden. De Welbevindingslijst wordt toegevoegd aan de portfolio.

4. Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in de groep, aanpak van ruzies etc. komen in de basisgroepen aan de orde. Daarbij kan aanvullend materiaal gebruikt worden zoals 'Kinderkwaliteitspel' en 'Coachingskaarten'.

5. Aan het begin van het schooljaar bespreekt de leerkracht met de leerlingen de algemeen geldende afspraken en regels in de klas en in de school. Duidelijke afspraken bevorderen een positief klimaat.

6. Voor en na schooltijd en in de pauzes is er voldoende toezicht op het plein. Er zijn regels voor het spelen op het plein en het grasveld. We streven ernaar dat na elke pauze één teamlid beschikbaar is (die geen groepsverantwoordelijkheid draagt), die zo nodig onenigheid of ruzie direct kan be -en uitspreken met de kinderen.

7. In de units en tijdens leerlingenbesprekingen delen leerkrachten met elkaar en de intern begeleider als er zorg is rondom een gezin of leerling.

8. Het voorbeeld dat de leerkracht op school geeft (en de ouders thuis) vinden we van groot belang. Positief gedrag wordt gewaardeerd en we maken leerlingen gevoelig voor het effect dat positief gedrag heeft op de ander.

9. Ouderparticipatie: school en ouders halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Begroetings- en thema/ouderavonden en klassenochtenden zijn momenten waarin we van elkaar kunnen leren en elkaar ontmoeten.

10. Er is op onze school een intern contactpersoon vertrouwenszaken aangesteld om er zorg voor te dragen dat vragen of klachten van kinderen en ouders altijd serieus worden genomen en op een passende manier worden opgepakt.

Onderstaande zeven regels zijn te vinden op een poster van www.weerbaar.info en hangt zichtbaar in de school:

- Ik doe niets bij een ander kind wat ikzelf ook niet prettig vind.
- We doen niet mee aan pesten, uitlachen en spreken nooit lelijk over elkaar.
- Wij sluiten niemand buiten de groep en noemen elkaar bij de voornaam.

- Niemand heeft het recht om een ander uit te schelden, te schoppen, te slaan of te spugen.
- Wordt er gepest, dan praten we er thuis en op school over; we houden het niet geheim.
- Als er iets gebeurt wat je niet leuk vindt, probeer je eerst samen te praten.
- Kom je er niet uit, dan ga je naar meester of juf.

Wat doen we als er gepest wordt?

1. Een belangrijke stelregel is, dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. **Als je wordt gepest of je hebt ruzie met de ander en je komt er zelf niet uit, dan is het verstandig om hulp te vragen aan de leerkracht. Dit wordt niet gezien als klikken.**

2. Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de mogelijkheid en zelfs de plicht heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor de veiligheid en een goede sfeer op school.

3. School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken voor haar eigen grenzen. Bij problemen van pesten zullen de directie en leerkrachten hun verantwoordelijkheid nemen en in overleg treden met ouders indien nodig. Samen wordt naar een oplossing gezocht en daar waar nodig actie ondernomen.

We hanteren de **Vijfsporenaanpak**, bedacht en uitgewerkt door drs. Bob van der Meer, die al sinds de jaren tachtig aandacht vraagt voor pesten.

Aanpak van ruzies en pestgedrag in vier stappen

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten, gelden de volgende afspraken:

Stap 1: Probeer er eerst zelf (samen) uitkomen.

Stap 2: Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebak wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de leerkracht voor te leggen. Het is knap als hij of zij dat doet.

Stap 3: De leerkracht gaat met beide (of meer) leerlingen praten en probeert samen met de kinderen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Stap 4: Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen neemt de leerkracht duidelijk stelling en volgen er maatregelen. Deze zijn afhankelijk van de situatie van dat moment en de leeftijd van de leerlingen. We denken bijvoorbeeld aan het binnenblijven in de pauze, het maken van een schrijfofdracht, invullen van het Oepsblad, een oplossingsgericht gesprek tussen leerkracht en leerling, gericht op gedragsverandering.

Bij herhaaldelijk ruzie/pestgedrag wordt melding gemaakt in ParnasSys/leerlingendossier en worden ouders van beide partijen op de hoogte gesteld.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste leerling en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders, directie en/of externe deskundigen. Daarnaast wordt de groep eromheen nogmaals bewust gemaakt van hun verantwoordelijkheden.

Afhankelijk van hoe lang de leerling door blijft gaan met zijn/haar gedrag en geen verbetering toont, zal dit bepaalde consequenties inhouden voor de desbetreffende leerling. Bij aanhouden pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld, zoals het Zorgteam en Schoolmaatschappelijk werk.

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden (procedure 'Toelating en verwijdering van leerlingen', zie schoolgids).

De Vijfsporenaanpak is gericht op alle partijen die betrokken zijn bij het pesten: het gepeste kind, de pesters, de ouders, de klas- of groepsgenoten en de school.

Spoor 1: Het gepeste kind steunen

Dat wil zeggen:

- luisteren naar wat er gebeurd is en het probleem van het kind serieus nemen
- met het kind overleggen over mogelijke oplossingen
- samen met het kind werken aan die oplossingen
- eventueel deskundige hulp van buiten inschakelen (bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden)
- zorgen voor vervolggesprekken.

Spoor 2: De pester steunen

Dat wil zeggen:

- met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent
- het kind helpen zijn relaties met andere kinderen te verbeteren
- zorgen dat het kind zich veilig voelt en uitleggen wat jij als leerkracht daaraan gaat doen
- grenzen stellen en die consequent handhaven
- het kind helpen zich aan regels en afspraken te houden
- zorgen voor vervolggesprekken.

Spoor 3: De ouders van het gepeste kind en de ouders van de pester steunen

Dat wil zeggen:

- ouders die zich zorgen maken serieus nemen
- ouders informeren over peestsituaties, over pesten en over manieren om pesten aan te pakken en te voorkomen
- met ouders overleggen over manieren om peestsituaties aan te pakken
- zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

Spoor 4: De andere kinderen betrekken bij de oplossing van het pesten

Dat wil zeggen:

- met de kinderen in de groep praten over het pesten en hun eigen rol daarin
- met de andere kinderen overleggen over mogelijke manieren van aanpak en oplossing en hun rol daarin
- samen met de kinderen werken aan oplossingen waaraan ze zelf actief bijdragen.

Spoor 5: Als school de algemene verantwoordelijkheid nemen

Dat wil zeggen:

- de school neemt nadrukkelijk stelling tegen pesten en ontwikkelt een duidelijk beleid
- de school zorgt dat alle medewerkers voldoende bekend zijn met pesten in het algemeen en in staat zijn het pesten in de eigen groep te herkennen en aan te pakken.

Adviezen aan ouders van onze school

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie open en blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt probeert u dan contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door een positieve stimulering kan het zelfrespect toenemen of terugkeren.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport of aansluiting bij een clubje.

Ouders van de pester:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek, elk kind loopt kans een pester te worden.

- Probeer achter de mogelijke oorzaken te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het de anderen aandoet.
- Besteed extra eendacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport of het aansluiten bij een clubje.
- Corrigeer ongewenst gedrag en complimenteer positief gedrag.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een juiste manier met anderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en complimenteer positief gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

Alle kinderen voelen zich in hun basisschoolperiode veilig en prettig en kunnen zich daardoor optimaal ontwikkelen. Kinderen leren als individu, maar ook als groepslid hun verantwoordelijkheid te nemen t.a.v. het welbevinden van zichzelf en anderen.

Online of digitaal pesten

Gezien de steeds grotere rol die het computergebruik in de wereld van de kinderen speelt, vinden we het zinvol om voor de kinderen van De Koperwiek een aantal afspraken te maken over 'veilig internetten'. Deze bespreken we minstens 1x per jaar in de groep, hoe je veilig gebruik kunt maken van internet. We bespreken tips voor leerlingen en publiceren tips voor ouders op onze eigen website.

Tips voor de leerlingen:

- Doe online niet, wat je ook offline niet doet.
- Onthoud dat iedereen zich op internet anders voor kan doen.
- Geef nooit zomaar je privégegevens weg.
- Denk niet alleen aan je eigen privacy, maar ook aan die van anderen.
- Rare sites? Klik weg.
- Log uit als je je ongemakkelijk voelt.
- Zorg dat de virusscanner geüpdate is.
- Reageer niet op vervelende mails.
- Blokkeer vervelende chatters of mailers.
- Computer niet te lang.
- Los problemen samen met je ouders of de leerkracht op.
- Meld het als je onbeschofte of gemene mailberichten ontvangt aan je ouders of de leerkracht. Verwijder volgende e-mails van dezelfde afzender zonder ze te openen. Als daders geen respons krijgen is de lol er voor hen snel af.

Tips voor de ouders:

- Surf samen met uw kind. Ga regelmatig samen achter de computer zitten. Ouders en kinderen leren dan van elkaar.
- Maak duidelijke afspraken over het internetgebruik en de tijdsduur die het kind achter de computer mag doorbrengen.
- Houd goed zicht op de computer en plaats deze indien mogelijk op een centrale plaats in huis.
- Leer uw kind om zeer zorgvuldig met privacy om te gaan. Altijd toestemming vragen om aan derden een telefoonnummer, adres of bankrekeningnummer door te mogen geven.

- Bekijk regelmatig de historie van de browser, zodat u op de hoogte blijft van het surfgedrag van uw kind. Let wel: dit biedt geen garantie, want kinderen kunnen deze met de geschiedenisknop wissen.
- Gebruik een goede virusscanner en zorg dat deze up to date blijft.
- Vertel uw kinderen af te blijven van onbekende software en leer hen voorzichtig om te gaan met het downloaden van onbekende sites.
- Blijf geïnteresseerd in het surfgedrag van uw kind en wijs hem regelmatig op de minder leuke kanten hiervan, zoals pedofielen in chatboxen, pornosites, scheld emails, spam en nog veel meer.
- Stel de leerkracht op de hoogte als u vermoedt dat er sprake is van ongewenste activiteiten op internet, waar uw eigen of andere kinderen 'slachtoffer' van (kunnen) worden.
- Het is voor ouders mogelijk het MSN Chatverkeer op te slaan en de geschiedenis terug te lezen.
- Ook is het mogelijk om zogenaamde ouderschapscontrole software te installeren (Parental Control).

Tips voor de leerkrachten:

- Op school gebruiken we internet alleen bij het opzoeken van informatie ten behoeve van een werkstuk of spreekbeurt. Het is niet toegestaan de computer te gebruiken voor MSN, chatten en niet schoolgebonden emailverkeer e.d.
- Blijf in de buurt bij de internettende leerlingen en laat hen weten dat ze regelmatig gecontroleerd worden. Controleer of de schoolregels worden opgevolgd.
- Laat persoonlijke gegevens privé blijven. Let er op dat er over de leerlingen zo weinig mogelijk valt te traceren.
- Pesten of bedreigen via mail wordt niet getolereerd.
- Bij overtreding van één van bovenstaande afspraken spreekt de leerkracht een 'internetschorsing' uit.

Als er sprake is van online of digitaal pesten, dan moet de leerkracht op de hoogte worden gesteld. Wij bespreken dit op school en proberen te achterhalen wat er is gebeurd. Ouders van betrokkenen zullen we op de hoogte stellen, zodat zij weten wat er is gebeurd. Waar nodig, volgen we dit pestprotocol.

Informatie

We kunnen niet compleet zijn als we het hebben over het verschaffen van informatie t.a.v. pesten. Mocht u meer informatie willen inwinnen kunnen we u verwijzen naar de volgende websites:

www.pestweb.nl

www.bobvandermeer.info

www.onderwijsinspectie.nl

info@stichtingveiligonderwijs.nl

Dit pestprotocol wordt jaarlijks geëvalueerd en mogelijk bijgesteld. Het team en de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit protocol. Om de vier jaar wordt het protocol uitgebreid behandeld in de MR.